

ösztönző, buzdító szándékú megjegyzéseket kell hogy tartalmazzon, a kritikai észrevételekkel együtt, illetve a hallgató további munkájához adjanak útmutatást. A hallgatói munka egységes és következetes értékkel tevékenységéhez ad szempontokat az ötödik fejezet, szinkronban a gyakorlati képzési útmutató követelményrendszerével.

A szakdolgozati témajavaslatok és azok feldolgozása lehetőséget ad a hallgatóknak arra, hogy elméleti és gyakorlati ismereteiket, a nevelési gyakorlatokon, hospitálásokon szerzett tapasztalataikat tudományos igénnyel megfogalmazzák, összegyűjtésük. A tapasztalatgyűjtemény hatodik fejezete bemutatja a szakdolgozati témák tartalmi jellegzetességeit, és utal arra, hogyan növekedett az elmúlt évek során az érdeklődő hallgatók köre, és milyen változásnak, tartalmi előrelépésnek lehetünk részesei.

A következő fejezet nagyszerűen érzékelteti annak lehetőségét, miként lehet összekapcsolni a napközi otthoni nevelő munkát az úttörőmozgalom feladataival, a nyári napközis táborok tevékenységével, az iskolaotthon és a klubnapközi tevékenységével, a diákotthoni nevelő munkával és a szakköri programokkal.

Olvashatunk a kötetben hallgatói véleményeket a napközi otthoni nevelő munka gyakorlati hasznáról, a hallgatók pozitív és negatív tapasztalatait ütköztethetjük a nyolcadik fejezetben, ami útmutatásul szolgálhat a nevelő munka továbbfejlesztéséhez, az iskolák pedagógiái gyakorlatának pontosításához és megoldási formáinak gazdagításához.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola nemcsak arra vállalkozik, hogy a hallgatók gyakorlati képzésében lényeges helyet szán a napközis nevelőmunkának, hanem az elmúlt években több fontos tanácskozásnak, tanfolyamnak adott helyet e témában, és olyan jelentős fórumokon, mint a Nyári Akadémiák és az egész napos nevelési szakosztály ülésein adtak számot a tartalmi munka aktuális kérdéseiről. Nem kisebb értékűek azok a publikációs tevékenységek, amelyek a szakvezetői munkaközösségek tagjainak tollából kerülnek az olvasók elé. Ezek az írások széles körű ismereteket, gyakorlati megoldásokat, munkaformákat adnak közre az egész napos nevelési témakörből, s mindezt nyomon követhetjük a kötet 9., 10. fejezetében.

A tapasztalatgyűjtemény második fejezetében a képzőművészeti nevelés lehetőségeivel ismerkedünk meg a napközi otthonban. A napközi otthon kedvező lehetőségeit kihasználva alakították ki a művészetpedagógia új fórumát, vagyis a napközis szabadidős tevékenységek, klubfoglalkozások és a szakkörök tematikáját, összehangolva a művészeti tárgyak tananyagával. A kísérlet három éve során megtartott foglalkozások az építészet, szobrászat, festészet, valamint az ipar és népi művészet technikai-esztétikai alapismeretét közvetítették a tanulóknak. Dr. Kárpáti Andrea tanulmánya „A képzőmű-

vészet nyelve” című kísérlet programját, módszereit, tapasztalatait mutatja be, részletes, érdeklődést felkeltő gondolatokkal. Segítségét ad a programok hasznosításához, és bibliográfiai ajánlása útmutató valamennyi napközis nevelő számára. A program alkalmazásának gyakorlati tapasztalatairól számol be *Kálmán Jánosné, dr. Gácsér Józsefné és Petrusán Györgyné*. Mindhárman a fentiekben felsorolt művészeti területekhez dolgozták ki foglalkozási modelljeiket, és saját csoportjuk jellemzőihez alkalmazták módszereiket. Részletes foglalkozási terveik tudatos, alapos pedagógiai munkát feltételeznek.

Mi mondható el egy rövid ismertetés keretében a szerzők által összeállított tapasztalatgyűjteményről? Összességükben mindenképpen katalizátorként hatnak ezek az írások, hisz végig-gondoljuk azokat az elveket és eljárásokat, az elért eredményeket, esetleges problémákat ebben a munkában. Arra is készíti az elméleti és gyakorlati szakembereket, hogy együtt gondolkodjanak, illetve az erre való serkentésről is szól a gyűjtemény. Törekszik a napközi otthoni nevelőmunka hagyományait folytatni, immáron maga a gyűjtemény is követendő hagyománnyá nemcsodva. Stílusa világos, érthető, földéző erejű, közvetlen, s az alkotót a gyakorlathoz, emberközébe képes hozni. Most mégis másra helyezném a hangsúlyt: a módszerre, a szemléletre, a gyakorlatra. Érezni minden során, hogy ügyet szolgál, hogy értékvédő. A tapasztalatgyűjtemény éppen ezért lehet egyszerre olvasmányos, és mégis tudományos értékű, melyet nemcsak szakmabeliek forgathatnak érdeklődéssel.

Nanszákné dr. Cserfalvi Iлона

A KORSZERŰBB OROSZNYELV-OKTATÁSÉRT III.

Tanulmánykötet; Tananyag orosznyelv-tanárok önképzéséhez. Szerkesztette: dr. Miskó György.

A pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Kar Orosz Tanszékének a munkatársai rekordidőjű gyorsasággal jelentették meg legújabb tanulmánykötetüket, hogy segítsék és elmélyítsék az orosz nyelv tanárainak a továbbképzését, ill. önképzését. A *Bevezetőben* a szerkesztő hangsúlyozza, hogy új tartalommal kívánják megtölteni az önképzést, és ugyanakkor korszerűsíteni is a felvételi előkészítő kurzustól (=FEB) a szaktanári továbbképzésig tartó nyelvtanulási folyamatot. A szerzők és a szerkesztő célja a tudománypolitikai irányelvekkel és az oktatáspolitikai határozatokkal teljes összhangban áll: nemcsak korszerű elméleti anyagot adnak, hanem a gyakorló tanárokat hasznos tanácsokkal látják el, ugyanakkor élesen reagálnak a hétköznapi legújabb oktatási gondjaira, problematikájára (lásd több tanulmányban is a 4. osztályos orosztanításra való reagálást!). A Baranya megyei Pedagógus

Továbbképzési Intézet már az előzőekben is messzemenően segítette orosztanári továbbképzését, s ebben a munkában a pécsi kollégákban hathatós segítőkre támaszkodhat. A kötet szerzői nemcsak az orosz nyelv és irodalom kutatásának legújabb eredményeire támaszkodnak, nemcsak gazdag és sokrétű tájékozottságukról tesznek tanúságot, hanem tanulmányaikban igen sokszor további kutatásra és vizsgálódásra ösztönöznek, azaz igen sokszor nem tekintik lezártnak az általuk vizsgált részproblémát. A jelen kötetben is több tanulmány orosz nyelven íródott, ami közvetlenül is segíti az orosz nyelv gyakorlását és felhasználását, több tanulmányt szemléletes képek színeznek, gyakorlatok, és a hozzájuk kapcsolódó „kulcs” segíti az önkontrollt, serkenti a további munkára, bővítködésre. (A kötet részletes bemutatásánál a címetek egységesen magyar nyelven közöljük, de megjegyezzük, ha az orosz nyelven íródott.)

Hajzer Lajos: Az új általános iskolai 4. osztályos orosz tankönyv „fonetikai minimuma” kérdésehez (Gondolatok az orosz fonetikai elemek ált. iskolai szintű tanításáról, pp. 2/a–25.). A szerző az általános iskolai orosz fonetika és helyesírás kérdéseinek elismert szakembere, a fenti tudományágban több főiskolai jegyzet szerzője, így a problémakör széles ismeretében tud hozzászólni az új általános iskolai 4. osztályos orosz tankönyv kapcsán a tankönyv és a tanterv fonetikai kérdéseire, megközelítéséhez, a fonetikaoktatás módszertani kérdéseire. Talán épp az utóbbihoz szól hozzá a leg-részletesebben szem elért tartalva a „fonetikai minimum”. létének, létezése jogosságának vagy megkérdőjelezésének a kérdését. Nyugodtan állíthatjuk, hogy nem véletlenül került az első helyre ez a tanulmány: a kiejtés maga, de a kiejtés tanítása is annyira sarkalatos kérdés a nyelvoktatásban, hogy feltétlenül az első helyre kellett kerülnie. Különösen meghatározó és döntő ez a nyelvvel először ismerkedő kisliskolások számára: a tananyag szóbeli bevezető írója, a tanulók először a nyelv hangzós oldalával találkoznak. Nagy a szaktanár felelőssége: a rosszul kiejtett szót, a rosszul vagy helytelenül intonált mondatot csak több év után lehet kijavítani. Követelmény tehát a pontos, a megközelítően legoroszosabb kiejtés, a példás, variációktól mentes tanári kiejtés. A „fonetikai minimum” pedig magában kell, hogy foglalja azt a hangzós anyagot, amit feltétlenül el lehet és el kell érni az adott osztályban. Az első helyre vittük a „lehetet”, amire Hajzer Lajos is céloz hivatkozva épp a pszicholingvisztikai tényekre: az elsajátítási folyamatban vannak nem tőlünk (a tanártól) függő tények is, erre többek között R. Jakobson mutat rá „A gyermeknyelv hangtörvényei és a fonológia” c. írásában (lásd Hang-Jel-Vers, Gondolat, 1969), de ugyanerre céloz D. Polivanov is a „Nyelv hangjai szubjektív felfogásának

jellegéről” szóló írásában (oroszul Je. D. Polivanov általános nyelvészeti cikkeinek a gyűjteményében, Moszkva, 1968), de ez figyelhetjük meg az anyanyelvi nyelvvelsajátítási folyamatban is: a gyermekek nem egyformán és azonosan fogják fel a hangokat, s ha fel is fogták azokat, egyből nem tudják helyesen artikulálni is azokat. A hangtani tények elsajátításánál nagy pontosságra és nagy türelemre van szükség. A lényeg az, hogy a tanuló mindig jól, pontosan és azonosan hallja az idegen nyelvű beszédet, s majd kialakul a fonéma-hallása és artikulációs képessége. Azoknál pedig, akiknél ez nagyon lassan vagy késleltetve alakul ki, az orosztanárnak szüksége az anyanyelv tanárával, sőt még a fülorvossal való konzultálás is! A tanulmány gazdag példaanyaga és elméleti megokolásai segítenek a szaktanár jó felkészülésében.

H. Tóth Erika: Részletes tanmenet orosz nyelvből az általános iskola 4. osztálya számára (pp. 26–43.). A tanulmány segítséget kíván nyújtani a 4. osztályban orosz nyelvet tanítóknak a felkészülésben. Mint ismeretes, a 4. osztályban az orosz nyelvet tanító személye igen tarka képet mutat: a diplomával rendelkező általános iskolai tanárok és orosz szakkollegiumot végzett tanítók mellett nyári tanfolyamokon részt vett kartársak és bizonyos számban képesítés nélküliek is kapcsolódtak be az első évben a 4. osztályos orosz tanításba. Különösen az utóbbiaknak a módszertani felkészültsége lehet hiányos, hisz több évvel ez-eldött megszerzett ismeretekre támaszkodnak csupán, s nekik az órákra való szakszerű felkészülés is gondot okoz. Az elméleti bevezető után következő gyakorlati tanácsokkal, mintá-öravázlatokkal főleg ezeknek kíván segítséget nyújtani a tanulmány szerzője. A kötetben található 6 tanmenet a 4. osztályos tanítás legnehezebb részéhez, a „Szóbeli bevezető szakasz”-hoz ad mintákat, tanácsokat, irodalmat, kiegészítő szövegeket.

Jászay László: A hátrás szemléletkorrelációk elsődleges és másodlagos imperfektum-változatainak grammatikai és lexikai összefüggései a mai orosz nyelvben (pp. 44–61.). A szerző abból az elterjedt oktatási gyakorlatból indul ki, hogy az orosz igék folyamatos és befejezett igepárokot alkotnak, erre a nézetre épülnek a gyakorló könyvek, maga az egész oktatás. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez nem mindig van így, hanem számos esetben „az igekötés befejezett ige két imperfektívummal korrelál, – az alapigével és az újra folyamatosított igekötés igével hátrás szemléletű korrelációt és nem igepárt alkot”. A szerző részletesen elemzi a hazai szakirodalomban még nem eléggé feltárt igei részterületet.

Lendvai Endre: Az orosz személynév jelentése és szemantizációja (pp. 62–80.). A tanulmány írója megvilágítja azokat a területe-

ket, amelyek kevésbé ismertek mind a tanár, mind a tanuló előtt a háromelemű orosz személynév jelentéskomponenseiben, ill. szemantizációjában. Mindez nagyon fontos manapság, hisz a 4. osztályban bevezetett új tanterv az üdvözlésekben, köszönésekben, bemutatkozásokor az oroszos használatot írja elő (személynév + apai név). A szerző határozottan szembeszáll a nevek lefordításával, hasznos tanácsai az orosz nevek használatában éppen az órák orosz nyelvűségét, az orosz nyelvi atmoszféra teremtését, a nyelvi országismeretet segítik, ill. alapozzák meg. Néha tényleg szükséges lehet az orosz nevek jelentésének a feltárása (pl. a „beszélő” nevek esetében), élénkítheti az órákat, és egyéb történeti, társadalmi ismereteket közölhet, betekintést nyújthat az orosz nyelven beszélők gondolatvilágába is, segítheti az orosz nyelven történő gondolkodást is.

Martsa Sándor: A mozgást-helyváltoztatást jelentő igékkel történő távolsági viszonyok kifejezése (orosz nyelven, pp. 81–95.). A szerző előző tanulmányában is a mozgáshelyváltoztatást jelentő igékkel foglalkozott (azok szemantikai különlegességei), s jelen tanulmányban ismét a magyar anyanyelvűeknek ehhez a néhez problémaköréhez tér vissza. A különböző helyzetváltoztatások – az egyik helyről a másikra való mozgás –, eltávolodás vagy közeledés, áthaladás vagy csak a hely érintése stb. mind viszonylag könnyen felismerhetők és nyelviileg kifejezhetők, a nagyobb nehézség akkor keletkezik a felfogásban (és a nyelvi kifejezésben), ha a „mozgás” más helyzetváltoztatásokba is átcsap: pl. növekedés, megjelenés, fejlődés stb. A szerző felhívja a figyelmet a frazeologizmusokban megmutatózó ún. „deszematizáció”-ra is (pl. *szojgyot sz uma, idtyi v nogu* stb.).

Medve Zoltán: A birtokos eset használatának kérdéséhez (orosz nyelven, pp. 96–125.). A nagy terjedelmű tanulmányban – véleményünk szerint – keveredik a birtokos eset használatának funkcionális és mondattani kérdése a birtokos eset képzésének morfológiai problematikájával, sőt mindebbe belejátszanak az esethasználat stilisztikai kérdései is. A szerzőt a „helyes és a helytelen” használat kérdései izgatják, s ezekre próbál választ adni, ill. a szaktanárnak segítséget adni az eligazodásban. Nagyon sok a kézikönyvekből hiányzó részletekre mutat rá a szerző, s feltétlenül hasznosak az új tendenciák bemutatására vonatkozó elméleti utalások és gyakorlati példák. Sajnos tény, hogy a nyelvtankönyvek sokszor a már kihaltóan lévő tényeket súlykolják (pl. az -u-ra végződő birtokos eset túlzása hímnemben). A tanulmány címe általában utal a birtokos eset használatának a kérdésére, a cikkből tényleg úgy tűnik ki, hogy ezt a szerző elsődlegesen mondattani kérdések fogja fel, épp ezért szükségtelennek érezzük a többes szám birtokos eset *végződésének* (kiemelés tö-

lem) fejezetként történő beiktatását. Vitathatatlan tény, hogy ez is problematikus, de a teljesség igénye nélkül megemlíthetjük, hogy a hímnem -ov, -jev és nulla morféma végződés előfordulása (mint morfológiai kérdés) csak akkor lenne teljes, ha megemlítésre került volna, hogy a nulla morféma mellett -ov, -jev a **semleges neműeknél is előfordul** pl. *oblakov, plecsikov, gyerejjev, zvenjev*, sőt *gyecrevcev, okoncev* stb is). A hasznos tanulmány értékesebb lett volna a mondattani-stilisztikai és a morfológiai bemutatás alaposabb szétválasztásával (pl. két tanulmányban).

Misky György: Az abbreviaturák tanításának néhány kérdése (orosz nyelven, pp. 126–140.). Az abbreviaturák – mozaikszavak, rövidítések, betűszavak – a mai orosz nyelv szókészletének aktív részét képezik, sőt egy időben igen divatosak voltak, túlságosan is terjedtek, szinte ijesztő „szókigyókat” is képeztek (pl. *szelchoztransmas*). A szerző elsősorban az iskolai szókincsben is szereplő betűszavakkal foglalkozik. Ezeknek a helyes kiírása is néha gondot okoz, nem beszélve morfológiai és mondattani problematikájukról (milyen neműek, mikor kell ragozni őket, hogyan egyeztetjük őket stb.). Mind ezekre a kérdésekre ad helyes választ a szerző, sőt ideje jut a gyakoroltatásra is, s a tanulmány végén rövid szótárt közöl (ide azonban bevettém volna a VDNH-t, vagy a TESZ, TEC mellé a TASZSZ-t is).

Rumpler Nyina: Lenin az irodalom és a művészet pártosságáról (orosz nyelven, pp. 141–166.). A szerző bő teret szentel V. I. Lenin irodalommal foglalkozó cikkeinek és tanulmányainak bemutatására, hogyan fejlesztette tovább V. I. Lenin a marxizmus klasszikusainak az irodalmi kérdésekről vallott nézeteit. Az eszméiség legmagasabb megjelenési formájának tekintve a pártosságot, a szerző bemutatja Lenin harcát és következetes véleménynyilvánításait ebben a kérdésben, s végül rámutat napjaink ideológia aktualitására. A tanulmányhoz ellenőrző kérdések és bőséges irodalom csatlakozik.

Tóth László: A tagadás hatása az ige szemléletre néhány főnévi igeneves kapcsolatban (orosz nyelven, pp. 170–193.). A tagadásnak az igeszemlélettel való összefüggésére, mint a szerző megjegyzi bevezetőjében, már többen rámutattak, mégis a tanulmány ennek a kérdésnek új oldalait mutatja be. Mindez nagyon hasznos, mert a középiskolai orosznyelv-oktatásnak általában elhanyagolt területére, a mondattani irányítja a figyelmet, ugyanakkor szelészíti az igeszemlélettel kapcsolatos ismereteket. A szerző bátran szembeszáll más véleményekkel (pl. Pete I.), s állításait példákkal is igazolja. Az orosz „nem lehet, nem szabad, tilos” ± főnévi igenév szerkezetben egyaránt használható mindkét ige pár, a tiltásnál gyakoribb a folyamatos ige. A szerző általános meggyőződése – másokkal szemben –, hogy az

igszemléletre a használatban nem a tagadás gyakorol hatást, hanem az egész kontextus, ill. maguknak az igéknek a szemantikája. Az egész kérdéskör a magyar anyanyelvűek számára sok nehézséget rejt magában, a szerző sok nyelvi finomságra hívja fel figyelmünket.

Végezetül a recenzens egy érdekességre tér ki csupán épp a kötet egyik tanulmányára is hivatkozva: az orosz nyelven írt tanulmányoknál vajon miért használják a szerzők nevüket magyaros szórendben (pl. *Мартша Шандор*, sőt *Тот Ласло*). Ugyancsak megjegyezzük, hogy a tartalomjegyzékben hiányzik a lapszámozás, ami nehezíti a visszakeresést. Mindezek az apróságok nem vonnak le a kötet szakmai értékéből és hasznosságából, publicitásából és színvonalából, amelyre a zömében fiatal szerzői gárda méltán számot tarthat.

Pécs, 1983. 195. 1.

Dr. Horgosi Ödön

L. L. Szikoruk:

MIÉRT SZÁLL A LÉGGÖMBP

- Játék a fizikával -

Hiányt pótló kiadványt jelentetett meg a Minerva Kiadó azzal, hogy közreadta e viszonylag kis terjedelmű könyvecskét. Az általános iskola alsó tagozatában igen sok nehézséggel küzdenek a tanítók, amikor a természeti környezetben való tájékozódás tanítása során többek között a fizikai kölcsönhatások megismertetésén, a kölcsönhatások időbeliségének, állandósága és változása dialektikájának, a helyzet és mozgás viszonylagosságának bemutatásán, megértetésén fáradoznak.

Szikoruk könyve – mint alcíme is jelzi – e területen járul hozzá a tanulók könnyebb, közvetlen élményeken alapuló, aktív ismeretszerzéséhez. Első részében a hang keletkezését, felerősítését, továbbítását játékos kísérletekben ismerteti meg a szerző. Segítségét ad egyszerű vonóshangszer és xilofon készítéséhez, de érinti a hangrögzítést, a visszhang keletkezésének magyarázatát, s megtudhatjuk, miért hosszú a nyuszi füle. A fény terjedésének módját, a tükrök-trükkök egész sorát, a periszkóp működését és készítését, a napsugárzás sokoldalú hasznosítását, a fényképezőgép elvi működésének bemutatását is megtaláljuk a második részben.

Miért melegít a bunda? Hogyan készítsünk hőmérőt? Tudunk-e tüzet gyújtani gyufa nélkül? Hogyan reagálnak az anyagok hőhatásra? Mindezekre a kérdésekre sok választ, tényanyagot találunk A hő c. fejezetben. A folyadékok, gázok részben megtudhatjuk, miért fúj a szél, miért száll a léggömb és a hőlégballon, s miért esik egyszer eső, máskor hó.

Érdekes a könyv térről és mozgásról szóló fejezete. A filmgyárba viszi el képzeletben a tanulókat, ahol megismerkednek a törpék és óriások „készítésével”, s egyszerű kísérleti eszközökkel modellálhatják, hogyan lesz a sok kis

állóképből mozgás a mozgófilm-vetítéskor. Itt ismerkedhet meg a tanuló a mozgás és mozgatlanság viszonylagosságával. Játékos kísérletek segítségével a tehetetlenség és a reaktív mozgás körében is tájékozódhatunk, bemutatva a bűvészek trükkjeiből néhányat éppúgy, mint több hagyományos és lökhajtásos játékot, illetve komoly technikai vívmányt.

Korunkban nem kerülhető el az elektromosság és mágnesség tárgyalása. A néhány oldalas zárófejezet az „egy kis elektromosság előállításától” egészen az elektromágnesis szemléletesen, játékosan és nem utolsósorban biztonságosan elvégezhető kísérletekkel segíti tanulóink ismereteinek gazdagítását.

A könyvben érintett fizikai jelenségek értelmezését és megértését nagyon jól segíti a szerző azon törekvése, hogy mindvégig épít a tanulók aktív szellemi és manuális közreműködésére, s ez utóbbiak miatt a technika tantárgy oktatásának is számos eszköze lehet.

A gazdagon illusztrált könyv nagy értéke, hogy olvasmányos, könnyed és érthető, ami a fordító érdeme is. Az ismeretek tudatosítását segíti, hogy közben problémákat vet fel, gondolkodásra és kísérletezésre serkent.

Kiknek ajánlom a könyvet? Sokaknak. Az elmondottakból kitűnik, hogy tanulóink önállóan is forgathatják.

Fontosabbnak és célszerűbbnek látom azonban, ha alsó tagozatos kollégáim figyelmébe ajánlom elsősorban tanórai és szakköri foglalkozásokra. Mindemellett igen jól hasznosíthatják a tanítóképző főiskolák természetismeret-környezetismeret, valamint technika tárgyainak oktatásában, a tanítójelöltek felkészítésében.

Minerva, Bp., 1983.

Gedon László

DURÓ LAJOS:

AZ ÉRTÉKORIENTÁCIÓ PEDAGÓGIAI- PSZICHOLÓGIAI VIZSGÁLATA

(Acta Universitatis Szegediensis de Attila József
Nominatae Sectio Pedagogica et Psychologica.
24. Szeged, 1982. 270. p.)

Azzal a bizakodó megjegyzéssel kell kezdenünk Duró Lajos tanulmányának ismertetését, hogy a szegedi József Attila Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetének kiadásában megjelenő akták sorában a 24. kötetként kiadásra került munka várhatóan olvasható lesz könyv formájában is. Az a 300 példány ugyanis, amely a sorozatban megjelent, lényegében „belső” használatra sem elegendő, gondolok itt a jelenlegi egyetemi-főiskolai hallgatókra – csupán Szegeden! – akiknek elsősorban lenne illendő megismerni s az életbe magukkal vinni ezt a fontos munkát. Bár a szerző nem céloz tanulmányának ilyen formájú megjelenésére, csak ar-